

Een stand van zaken over illegale migratie

Binnen zonder kloppen

Recensie Ze zijn in groten getale aanwezig, maar officieel bestaan ze niet: mensen zonder papieren. Onze samenleving blijft het moeilijk hebben met illegale migratie. *Grenzeloze solidariteit?* wil wat doen aan het gebrek aan wetenschappelijke kennis over dit thema. **Tekst Harold Polis**

De essaybundel *Grenzeloze solidariteit?* tracht een beperkt onderdeel van de globale migratieproblematiek zo helder mogelijk te beschrijven: de mensen zonder papieren, ook wel documentloze mensen genoemd. Iedereen heeft wel een mening over 'de illegalen'. Niet zelden is dat oordeel negatief,

tot de illegalen een gezicht krijgen. En als het fout loopt, zijn er de acties om te vermijden dat een illegaal in België verblijvend gezin wordt gerepatriëerd. Ze zijn zo

goed geïntegreerd, meneer. Begrippen, bevoegdheden, maatschappelijke problemen: zodra de 'illegale' immigratie ter sprake komt, wordt alles door elkaar gehusseld. Volgens filosofe An Verlinden (UG) is dat een symptoom van de manier waarop een gesprek over illegale migratie zo makkelijk wordt verlamd door onduidelijkheid.

Dat is niets vergeleken met de vragen waarmee een zorgprofessional vaak wordt geconfronteerd. Mag, moet of kan ik iemand zonder papieren helpen? We hebben de concrete uitvoering van delen van onze migratiepolitiek nu eenmaal bij lokale overheden en het OCMW gelegd. Verlinden spreekt in *Grenzeloze*

solidariteit? van een 'toepassingsproblematiek': de uitvoering van het beleid gebeurt steeds in een civiele context, door individuen met een eigen mens- en wereldbeeld. Zo ontstaan er praktische dilemma's waarbij wettelijke voorschriften botsen met individuele persoonlijke overtuigingen.

SAMENLEVING IN DE SAMENLEVING

In *Grenzeloze solidariteit?* worden de belangrijkste aspecten van een documentloos verblijf in België behandeld: de sociale basisrechten, het informele arbeidscircuit, medische hulp, het recht op onderwijs en het recht op menswaardige huis-

vesting. Er wordt nauwkeurig beschreven hoe de procedures in elkaar steken, wat de mogelijkheden en beperkingen van mensen zonder papieren zijn. Diverse bijdragen in *Grenzeloze solidariteit?* schetsen een beeld van een samenleving in de samenleving, een wereld zonder papieren, met eigen regels om een job en een woning te vinden, een eigen socialezekerheidssysteem, eigen strategieën om een budget bijeen te scharrelen.

OVERLEVINGSSTRATEGIEËN

Die illegale subculturen hebben een eigen netwerk met dienstverlening. Dit schimmige systeem laat het de illegalen toe om te overleven. Maar hun echte droom is een normaal leven te leiden en te integreren in de Belgische samenleving. Zolang ze echter geen verblijfsvergunning hebben is een volwaardige opname in die reguliere samenleving onmogelijk. Ze zijn gebonden aan een samenleving die hun verblijf niet erkent en dus hun rechten in vraag stelt. Dit zogenaamde koppelingsprincipe (de volledige toegang tot de verzorgingsstaat blijft beperkt tot mensen met een legale status) vormt de kern van elke beleidsdiscussie over mensen zonder papieren. Het is opvallend dat we beschikken over onvoldoende cijfermateriaal over de diverse aspecten van illegale immigratie. Alle auteurs van *Grenzeloze solidariteit?* pleiten voor meer onderzoek, maar ook voor een snelle en correcte asielprocedure die gebaseerd is op duidelijke criteria. Telkens weer worden er nieuwe juridische achterpoortjes gezocht om de legale status af te dwingen. Het bestaande beleid leidt tot overlevingsstrategieën, stellen Petra Heyse en Inge van Nieuwenhuyze in hun besluit bij het boek: "Wellicht zal elk nieuw beleid tot nieuwe strategieën leiden die hierop afgestemd zijn."

Over de vele facetten van de illegale migratie hebben we geen harde cijfers.

- ▶ Christiane Timmerman (eds.), *Grenzeloze solidariteit? Over migratie en mensen zonder papieren*, Acco, 2008, 336 p., € 35. ISBN 978 90 334 6868 1
- ▶ Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum